

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

5 mei 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN GEZONDHEID EN GEZIN

Interpellatie van mevrouw Yolande Avontroodt tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het capaciteitstekort in de bijzondere jeugdzorg

Interpellatie van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de plaatsingscapaciteit in de bijzondere jeugdzorg, regio Antwerpen

Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin

Maandag 5 mei 1997

VOORZITTER : Mevrouw Trees Merckx-Van Goeij

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.10 uur.*

Interpellatie van mevrouw Yolande Avontroodt tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het capaciteitstekort in de bijzondere jeugdzorg

Interpellatie van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de plaatsingscapaciteit in de bijzondere jeugdzorg, regio Antwerpen

De voorzitter : Aan de orde zijn de samengevoegde interpellaties van mevrouw Avontroodt tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over het capaciteitstekort in de bijzondere jeugdzorg, en van mevrouw Van Den Heuvel tot minister Martens, over de plaatsingscapaciteit in de bijzondere jeugdzorg, regio Antwerpen.

Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dat hier vandaag zo weinig mensen aanwezig zijn, zal waarschijnlijk weer te maken hebben met de verdenking dat we een exclusief Antwerps probleem aan bod willen brengen. Dit is echter allerm minst een Antwerps probleem. Wel wil het toeval dat ik vanmorgen nog maar eens op de Antwerpse jeugdrechtbank heb moeten vaststellen met hoeveel zaken de jeugdrechters er worden geconfronteerd. Zo waren er vandaag zeven jongeren opgepakt, waarover de jeugdrechter onmiddellijk – dus vandaag nog – een beslissing moest nemen.

Er komt veel meer bij kijken dan de vroegere instroom in de bijzondere jeugdzorg. Het typisch grootstedelijke fenomeen van de jeugdige delinquentie heeft ook te maken met problemen zoals de Russische maffia, jongerenprostitutie, enzo-

voort. Het gaat vaak om illegalen waartegen onze mensen niet langer opgewassen zijn. De opleiding van degenen die ermee te maken krijgen, is niet langer toereikend. Deze mensen kunnen in het kader van hun aanvankelijke opdracht, waarbij steeds in termen van hulpverlening moest worden gedacht, geen antwoord meer bieden op die problemen.

Mijnheer de minister, ik geloof dat u reeds bent ingelicht over die specifieke Antwerpse problemen. Ik wil die toch nog eens herhalen, al was het maar ten behoeve van de leden van deze commissie. De Antwerpenaren hebben in mei vorig jaar, tijdens de hoorzitting in de commissie, het personeelsprobleem aan bod gebracht. Dat was echter maar één aspect. Het tweede aspect dat aan bod kwam, is het fenomenale capaciteitstekort, te wijten aan de verhoogde instroom en aan de andere kant aan de onmogelijkheid de caseload op te vangen en aan de uitstroomproblemen. We zijn nu precies één jaar verder en aan deze situatie is nog niets veranderd, integendeel. Vroeger bleek dat in één op de acht gevallen voor een oneigenlijke plaatsing werd gekozen, dus voor een werkvorm die eigenlijk niet adequaat was. Nu heeft men daar zelfs geen cijfers meer over. Onze mensen vinden gewoon de tijd niet meer om dat allemaal te registreren. De percentages liggen nu in ieder geval veel hoger. Het aantal feitelijk oneigenlijke plaatsingen, die men nu eenmaal moet uitvoeren, zou nu zelfs 38 percent bedragen.

Het comité voor bijzondere jeugdzorg en de sociale dienst van de jeugdrechtbank trekken in Antwerpen aan hetzelfde laken. Ze worden helaas ook met een gelijksoortig capaciteitstekort geconfronteerd. De problemen zijn daarbij van diverse aard : kansarmoede, migranten, illegalen, drugs, echtscheidingen, jeugdcriminaliteit, enzovoort. Ik herhaal nogmaals dat al die problemen samen de mogelijkheden van deze instanties overschrijden.

Avontroodt

De twee diensten in kwestie, die een oplossing moeten aanreiken voor kinderen in ernstige problematische opvoedingssituaties of in MOF-situaties, vormen helaas tot op heden de enige toegangspoort binnen die georganiseerde jeugdzorg. Het probleem, u allicht heel goed bekend, is juist dat andere werkvormen niet langer toegankelijk zijn teneinde het aantal toegangspoorten tot die ene te beperken. Hierdoor wordt waarschijnlijk een van de kanalen van het probleem gecreëerd. Tegelijk werd de residentiële hulpverlening aan minderjarigen vanuit het algemeen welzijnswerk afgebouwd. Het crisisinterventiecentrum, dat ik vroeger ook goed heb gekend, blijkt niet langer functioneel. Dit soort projecten wordt opgestart, krijgt subsidies en werkt met bijzonder gedreven vrijwilligers, maar is ten gevolge van hervormingen plotseling niet langer toegankelijk.

Ook het OCMW heeft een aantal werkvormen gesloten. De voorzitter van het OCMW zou zich onlangs hebben afgevraagd of bij de opname van een kansarm kind in het ziekenhuis, er geen sprake kan zijn van eigenlijk gebruik bij de bijzondere jeugdzorg. Als hij hoort dat het om een minderjarige gaat, verwijst hij dus onmiddellijk naar de bijzondere jeugdzorg.

U kent ook de problemen van de psychiatrie. De tijdschriften staan er de laatste weken bol van. Indien ten minste op die problemen een antwoord werd geboden, zou het oneigenlijk gebruik van werkvormen verminderen. Met oneigenlijk gebruik bedoel ik bijvoorbeeld het opnemen van kinderen of minderjarigen in gesloten instellingen omdat men nu eenmaal geen ander antwoord kan bieden in die crisissituaties. Ik noem het overigens liever urgentiesituaties.

Terloops meld ik dat de caseload aanzwelt. Als ik in dat verband om cijfermateriaal vraag, antwoordt men mij dat men daar geen tijd voor heeft. Registratie behoort dus niet langer tot de prioriteiten. Maar zolang men niet aan registratie doet, kan men niet aan preventie denken, laat staan aan het oplossen van crisissituaties. Het algemeen welzijnswerk slaagt er niet langer in preventief te werk te gaan. Weglopers, waarmee vooral de comités worden geconfronteerd, zijn hiervan een duidelijke illustratie. In Antwerpen schijnt de situatie zich te polariseren. De ernst van de delinquentie en de complexiteit van de situaties nemen er voortdurend toe. De preventie schiet daar duidelijk te kort.

De noodzakelijke differentiatie in de diverse werkvormen in de bijzondere jeugdzorg werd door onze mensen perfect geventileerd in een studie. Die kent u wellicht en ik zal ze hier dus niet opnieuw aankaarten. Het enige probleem is dat die studie inmiddels een jaar oud is en dat de cijfers ondertussen verdubbeld of zelfs verdrievoudigd mogen worden. Wat het oneigenlijk gebruik van de werkvormen betreft, haal ik ter illustratie alleen maar aan dat iemand die naar een onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum wordt verwezen, soms bij zijn opvang onmiddellijk op een wachtlijst wordt geplaatst om vervolgens in een of andere oneigenlijke werkvorm terecht te komen. Het gaat hierbij nochtans vaak om kinderen. Dit ondermijnt toch totaal de bedoeling van dergelijke OOO-centra. Het vinden van praktische oplossingen wordt dan prioritair in het zoeken naar de meest geschikte hulpverleningsvormen.

Dit oneigenlijk gebruik van de diverse werkvormen lijkt me dan ook een zeer belangrijk knelpunt. De thuisbegeleidingdiensten, die aanvankelijk het zeer lovenswaardige doel hadden om de residentiële opvang te verminderen, zitten nu met ellenlange wachtlijsten. De mensen die nu aan de beurt komen, staan reeds op de wachtlijst sinds 4 juni 1996. Mijn informatie dateert van maart 1997. Misschien kunt u mijn cijfers corrigeren, want ik heb vernomen dat u die mensen vorige week hebt ontvangen.

Vervolgens kom ik tot de dagcentra. Overloopt men het lijstje van de mensen die daar worden opgevangen, dan blijkt die opvang minimaal te zijn. Deze centra zijn voortdurend volledig bezet. Ook bij de residentiële voorzieningen is de vraag veel groter dan het aanbod. Ik denk dat dit het schrijnendst wordt aangetoond aan de hand van de voorbeelden waarover u ook beschikt. Het komt voor dat ouders – cliënten – zelf een hoogdringende maatregel vragen en de jeugdrechter die ook toestaat, maar uiteindelijk op deze beslissing moet terugkomen omdat er geen plaats is. Dan ontstaat duidelijk een situatie van secundaire traumatisering. Dat schept frustraties, zowel voor de hulpverleners als voor de cliënten. Wanneer de Vlaamse Gemeenschap dan – zoals ik het oneerbiedig zou durven bestempelen – reclame maakt over de cliëntvriendelijkheid van de administratie, dan moet dit bij die mensen enigszins als een kaakslag overkomen. Zij worden immers dagelijks geconfronteerd met de onmogelijkheid om een goed antwoord te bieden.

Ook voor pleeggezinnendiensten en hun geselecteerde pleeggezinnen is de vraag te groot. Dit leidt

Avontroodt

tot verschillende risico's. Ten eerste worden kinderen oneigenlijk in sommige pleeggezinnen geplaatst. Ten tweede is er de frustratie van die pleeggezinnen, toch meestal ouders die uitgaan van een basisinstelling van idealisme en solidariteit. Zij kunnen de nieuwe complexe problemen echter niet aan. Dit leidt alweer tot een vicieuze cirkel van secundaire traumatisering en frustratie, zodat ook daar het aanbod dreigt te verminderen.

Het lijstje is nog niet afgehandeld. Het ergste gevolg van de problemen is hoe dan ook dat kinderen in milieus terechtkomen waar de hulpverlening uiteindelijk niet adequaat is. Dit kan niet de bedoeling zijn geweest van het decreet en al evenmin van de visie op bijzondere jeugdzorg. Daarom, mijnheer de minister, wil ik u een aantal vragen stellen. Op deze vragen verwacht ik uiteraard een concreet antwoord, maar misschien moeten we, anticiperend, nog een beetje verder denken. Ik hoop op een belofte van uw kant dat u voor Antwerpen en de grootstedelijke problematiek een bepaalde oplossing zult aanreiken. Ik weet dat dit moeilijk zal zijn. Toch zou ik van u ook nog graag de stand van zaken vernemen betreffende de eventuele aanpassingen aan het decreet.

Dan kom ik tot mijn vragen. Welke maatregelen hebt u tot op heden genomen om dit capaciteitsprobleem op te lossen? Wat is de stand van zaken met de nieuwe programmatienormen? Ook ik heb de nota terzake gekregen. Er werd reeds behoorlijk wat werk verricht om binnen de huidige budgetten een aantal verschuivingen te kunnen realiseren, zodat een adequatere hulpverlening mogelijk zou zijn. Kan, om vlug een verlichting van het capaciteitsprobleem te bewerkstelligen, niet worden overgegaan tot een regionale verschuiving van capaciteit? Bent u op de hoogte van de problemen van de uitstroom naar het algemeen welzijnswerk? Welke oplossingen ziet u terzake? Een bijkomende vraag luidt hoe u de mogelijkheden inschat van het algemeen welzijnswerk om die eerstelijns hulp te versterken. Dit in het licht van het feit dat er een aantal kinderen in de bijzondere jeugdzorg terechtkomen die daar helemaal niet thuishoren. Welke inspanningen zult u leveren om de preventie in Vlaanderen voldoende te coördineren?

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, het is enigszins moeilijk om hier als tweede aan

bod te komen. Een aantal gegevens die ik hier wou inbrengen werden immers reeds aangehaald door mevrouw Avontroodt. Bovendien ben ik ervan overtuigd dat de minister helemaal op de hoogte is en een uitgebreid dossier heeft gekregen. Het is trouwens niet zo dat de administratie slechts sinds kort op de hoogte is: we weten dat de comités alle probleemsituaties doorgeven en dat er bovendien ook aandacht bestaat voor die problematiek. Alleen werd er tot nu toe geen echt structureel antwoord verstrekt.

Ik wou het probleem echter enigszins in een breder perspectief plaatsen en het niet alleen hebben over de zware knelpunten waarmee het comité voor bijzondere jeugdzorg in Antwerpen heeft te kampen. Ik vermoed overigens dat die problemen zich ook voordoen in een deel van de andere grotere steden. Maar ik wil het ook hebben over de hele jeugdhulpverlening. Ik acht het bovendien heel wenselijk dat er in de regio Antwerpen een lokaal overleg zou plaatsvinden, bij voorkeur op zeer korte termijn. Aan dat overleg zouden niet alleen de comités of de jeugdrechtbank, maar ook het algemeen welzijnswerk moeten deelnemen. Het is de hoogste tijd dat niet alleen de primaire actoren, maar ook de OCMW's en alle mogelijke partners die met jeugdhulpverlening te maken hebben, de koppen bij mekaar steken.

De minister en de commissieleden weten dat ik het algemeen welzijnswerk op dat vlak een zeer belangrijke rol van preventieve aard toedicht. U weet eveneens dat wij niet helemaal tevreden zijn met de budgetten die naar dat algemeen welzijnswerk gaan. Nu, ik heb het al eens voorgerekend: binnen het algemeen welzijnswerk gaat er slechts een 2 procent naar preventief werk voor de jeugd. Ik geef toe dat dit een ruwe berekening is. Dit kan immers niet nauwkeurig tot op enkele franken worden berekend. Maar we weten hoe dan ook dat het aandeel van de jeugdhulpverlening veel te klein is.

Daar ik hetzelfde zou hebben gezegd, zal ik de problematiek zoals mevrouw Avontroodt ze heel uitgebreid schetste niet herhalen. Haar bekommernis is uiteraard terecht, maar we moeten dit alles ook bekijken in het licht van kritiek vanuit de vierde wereldbeweging, van de arme gezinnen. Ook zij hebben heel wat vragen en opmerkingen over de bijzondere jeugdzorg, zij het andere. Als we oplossingen zoeken, mogen we ook de positie en opmerkingen van deze mensen niet uit het oog verliezen. Het zou kunnen dat de oplossingen wel gunstig zijn voor het comité, maar niet voor iedereen; dat moeten we vermijden.

Van Den Heuvel

Een ander probleem, waarover we het vandaag niet zullen hebben maar dat ik wel al even wil aanraken, is het vrijwillig karakter van de hulpverlening. Het verschil van dit soort hulpverlening met de gedwongen hulpverlening zou eveneens uitgebreid moeten worden besproken. Ik meen immers dat terzake ook heel wat staat te gebeuren.

Kortom, in de jeugdbijstand komen de meest kwetsbare en gekwetste kinderen van onze samenleving terecht. Het is derhalve ontzettend belangrijk dat hun recht op een toegankelijke en gepaste hulpverlening en bescherming wordt gevrijwaard. Een dergelijke stelling werd door de Vlaamse Gemeenschap als uitgangspunt genomen : de 20.000 minderjarigen die in Vlaanderen in de jeugdbijstand terecht komen, moeten een antwoord krijgen. Op het vlak van de rechtsbescherming van die jongeren lijken de uitgangspunten van de Vlaamse Gemeenschap me bijvoorbeeld in orde. Alleen kunnen ze niet of niet volledig worden uitgevoerd. Natuurlijk moet de voorrang van de hulpverlening op de bestraffing een belangrijk aandachtspunt zijn. Uiteraard zijn we het ermee eens dat er gezinsgericht moet worden gewerkt. Maar in de praktijk komt van dat gezinsgericht werken niet veel in huis als bijvoorbeeld iemand omwille van plaatsgebrek heel wat kilometers van zijn thuis moet worden geplaatst.

Het uitgangspunt is dat men moet opteren voor de lichtst mogelijk interventies. Uiteraard kunnen we daarmee akkoord gaan. Als, op het ogenblik dat men een plaats moet zoeken om iemand onder te brengen, er maar één plaats vrij is, dan gaat men op dat moment niet meer na of het wel de meest geschikte plaats is.

We zijn het er helemaal mee eens dat de jeugdbijstand emancipatorisch zou moeten werken. Nu blijkt dat hoegenaamd niet mogelijk te zijn. Ik zeg niet dat dit nooit kan worden verwezenlijkt, maar wel dat dit niet volledig en niet voldoende kan.

Het kwaliteitsdecreet dan, dat ook zijn toepassing vindt in de bijzondere jeugdbijstand. Die mensen zitten met een heel wrang gevoel : ze hebben voortdurend het gevoel dat ze nu absoluut geen kwaliteit kunnen leveren en bovendien krijgen ze er dan nog eens een kwaliteitsdecreet bovenop. Zo staan ze helemaal voor het blok, los van het feit dat ze akkoord gaan met de ideeën die achter dit kwaliteitsdecreet schuilen. Ze kunnen een aantal jongeren niet opvangen of kunnen hen alvast niet op de gepaste wijze opvangen. Kinderen worden dan

tot overmaat van ramp teruggestuurd naar situaties waar hen – ik wil het woord liever niet vermelden, maar het komt in elk geval voor – kwaad wordt berokkend.

De mensen van de comités zitten met de handen in het haar. Ik weet dat ze overwogen om tijdelijk te sluiten en eerst hun wachtlijsten af te werken vooraleer ze nieuwe cliënten zouden aanvaarden. We zijn in een fase terechtgekomen waarin eerst het vertrouwensartsencentrum zijn telefoonlijn sluit in het Antwerpse en nu is er de dreiging van het comité van de bijzondere jeugdzorg – voorlopig is dat wel ingetrokken – om er tijdelijk mee te stoppen. Soms moet men heel hard op tafel slaan om aandacht te krijgen, maar dit is niet alleen een kwestie van aandacht vragen. Dit is een ernstig probleem.

Mijn vraag was heel eenvoudig : welke bij voorkeur structurele maatregelen zijn er op til ? Zijn er ook maatregelen die op heel korte termijn kunnen worden genomen om de ergste nood te lenigen ?

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Zonet leek het alsof dit een Antwerpse problematiek is. In het verleden herinner ik me dat men in Antwerpen inzake tewerkstelling vanuit de comités voor bijzondere jeugdzorg sneller naar de pers trok dan andere comités die met gelijkaardige problemen werden geconfronteerd. Ik bedoel dit niet als een verwijt, maar doe dit om het probleem aan te kaarten.

Het kan echter zeker niet tot een Antwerps probleem worden herleid. Ik wil er hier niet verder op ingaan, want ik geloof stellig dat er al heel veel bekommernis leeft voor een kwalitatieve hulpverlening voor jongeren. Ook de mensen die voor die kwalitatieve hulpverlening zorgen, voelen zich daar ongemakkelijk bij, omdat ze weten in welke situaties die jongeren en kinderen vaak zitten. Enkele jaren geleden stak hetzelfde probleem de kop op bij de onderbemanning van de comités voor bijzondere jeugdzorg.

Deels ter verduidelijking wil ik graag twee bijkomende vragen stellen. Men vraagt om een nieuwe programmatie. Ik herinner me dat destijds in het comité Brussel-Halle-Vilvoorde werd opgemerkt dat men onvoldoende personeelsleden had. Eigenlijk is het kader niet ingevuld. Is er iets gelijkaardig aan de hand inzake de programmatie ? Of is terzake alles wat er tot nu toe aan programmatie was vastgelegd, ingevuld, en is zelfs dat nog onvoldoende ? Of zijn er een aantal plaatsen niet ingevuld ?

Becq

Ik meen me te herinneren dat we bij de begroting van 1997 over 40 miljoen frank bijkomende middelen voor de bijzondere jeugdzorg hebben beslist. Daarbij zou het geld enerzijds naar projecten gaan en anderzijds naar ambulante hulpverlening. Toen werd de zorg geuit om het residentiële aspect toch niet uit het oog te verliezen. Hoeveel van die 40 miljoen frank werd daadwerkelijk besteed aan opvang. Of kan dit niet onmiddellijk ?

Mevrouw Van Den Heuvel wees erop dat we erop moeten toezien dat we – regionaal – met de diverse groepen hulpverleners voor jongeren kunnen samenkomen. In deze discussies blijft er een fundamentele vraag naar een echelonnering bestaan, zoals men dat in de gezondheidszorg noemt. Wie staat op welke lijn ? Hoe gebeurt die wisselwerking ? Hoe kunnen de betrokken instanties op elkaar inspelen ? Het gaat hier niet alleen om algemeen welzijnswerk en bijzondere jeugdzorg, maar ook over PMS, MST, crisisopvang, enzovoort. Het samenspel tussen die groepen moet evenzeer onder de loep worden gelegd. Het lijkt me aangegeven dat de partners op regionaal niveau om de tafel gaan zitten, maar dit moet ook vanuit een globale visie gebeuren. De vraag, die hier ook al meerdere keren is gesteld, blijft of het comité voor bijzondere jeugdzorg aan dispatching moet doen of echt de hulpverlening moet opnemen. Moet die hulpverlening op het niveau van het algemeen welzijnswerk gebeuren of binnen het kader van de bijzondere jeugdzorg ? Daar pleit men spontaan voor algemeen welzijnswerk via een echelonnering eerste lijn ; anderzijds is die wisselwerking belangrijk omdat men binnen de bijzondere jeugdzorg rond een aantal thema's toch wel een serieuze knowhow heeft opgebouwd. Die wisselwerking moet toch ook blijven bestaan.

Zijn die gesprekken bezig op Vlaams niveau ? Hoever staat het hiermee ? Waar ligt die doelstelling in besloten ? Tegen wanneer zou iets dergelijks klaar kunnen zijn ? Biedt dit dan ook een oplossing voor het capaciteitsprobleem ?

De voorzitter : De heer Swennen heeft het woord.

De heer Guy Swennen : Ik sluit zeer kort aan bij de twee interpellaties. Om te beginnen wil ik bevestigen dat het niet alleen een Antwerpse problematiek is. De vele voorbeelden die we dagelijks in Limburg uit die sector horen, wijzen op, ook daar gekende, structurele problemen.

Vervolgens is er nood aan een vrij verregaand geëchelonnerde wisselwerking, zoals mevrouw Becq ook zei. In het kader daarvan is me de laatste maanden bij de sociale diensten van de jeugdrechtbanken een evolutie opgevallen. Vorige week nog zag ik de kans schoon om daar met een bepaalde jeugdrechter over te praten. Ik beweer niet dat de sociale diensten van de jeugdrechtbanken een determinerende rol ten goede kunnen spelen, maar ze maken er toch een belangrijk deel van uit.

Het was zo dat de achterstand van de jeugdrechtbanken bij het afhandelen van allerhande sociale onderzoeken bijna spreekwoordelijk geworden was. Nu is men in een aantal jeugdrechtbanken overgeschakeld op het aanduiden van experts, zoals een vrederechter bij een discussie over een afpaling een expert aanduidt. Het is nu zo, en dit is vrij nieuw, dat men bij een betwisting over een omgangsrecht, voor de grootouders bijvoorbeeld, een expert aanduidt. De meest gerede partij moet een provisie betalen. Achteraf worden meestal de kosten gedeeld. Dit loopt op van 15.000 tot 30.000 frank. Dat is natuurlijk een nadeel, maar ik ervaar bij de gebruikers een grote voldoening. Men betaalt graag als men een snelle rechtsbedeling heeft. Indien dit systeem zou worden gegeneraliseerd, zou er veel meer ruimte vrijkomen voor andere taken van jeugdrechtbanken.

Ik besef dat dit gegeven op het federale niveau thuishoort – het gaat om justitie – maar het hangt toch bijzonder nauw samen met deze problematiek, met de geëchelonnerde werking van de bijzondere jeugdbijstand. Ik stel mijn vraag dan ook in het teken van een mogelijk overleg, waar dit eventueel kan worden aangekaart. Is die tendens u bekend ? Staat u daar positief tegen ? Ikzelf vindt het een gunstige evolutie. Welke stappen overweegt u om dit verder te steunen ?

De voorzitter : Recent deden zich nog minstens twee feiten voor waardoor de vraag naar opvang in de bijzondere jeugdzorg positief of negatief kan worden beïnvloed. Er is vorige week een speciale ministerraad gehouden over armoede. De federale regering sprak over de plaatsing van kinderen die in armoede leven, over het invraagstellen van de wet op de verlatenverklaring en over de inherenzingstelling van de wet op de jeugdbijstand. Dit moet ons, als beleidsverantwoordelijken en -bevoegden, aansporen ons te bezinnen over de grootte en de vorm van de capaciteit die we wensen.

In eerste instantie gaat de interpellatie over het plaatsingstekort, maar we willen toch kwaliteitsvol-

Voorzitter

le opvang ? Kwaliteitsvolle opvang van jongeren moet worden belicht vanuit het perspectief van de rechten van het kind. Hoe doet uw regering dat, mijnheer de minister ?

Alle deelsectoren binnen Welzijn hebben een specifiek karakter maar ze kennen ook raakvlakken. Denkt u aan het uitbouwen van netwerken, aan partnerschap, aan onderlinge afspraken tussen bijzondere jeugdzorg, algemeen welzijnswerk en de gehandicaptenzorg ? Ze worden allemaal geconfronteerd met de opvang van kinderen. Hun toegangspoort is verschillend maar soms doet men een herkwalificatie om via de juiste toegangspoort recht op opvang, begeleiding en/of hulpverlening te kunnen regelen.

Nog een punt dat ik even wil aanhalen, is het overleg op lokaal niveau. De SIF-gemeenten moeten een beleidsplan indienen. Ze kunnen extra middelen krijgen voor kansarmoedebestrijding en voor de opvang van jongeren met problemen. Wij zouden graag zien dat u daar voor preventie kiest en de opvang doeltreffender maakt. Deze commissie vraagt al lang naar een visie op preventie. Wordt het daar geen tijd voor ?

Hoort u nog iets over de opvolging van de voorstellen van de Nationale Commissie voor de Hervorming van de Wetgeving op de Jeugdbescherming ? Ik heb de indruk dat men daar noch in de Kamer, noch in de Senaat wakker van ligt. Weet u of de minister van Justitie zich daarom bekommert ? Om onze opvangcapaciteit te programmeren, moeten we precies weten wat de federale regering van plan is.

Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik wil proberen een antwoord aan te reiken met betrekking tot de scherpe en acute situatie in de bijzondere jeugdzorg. We mogen onze ogen niet alleen op Antwerpen richten. De andere regio's worden steeds alerter. Ze zeggen me : in Antwerpen kan men het beter uitleggen, men heeft meer lef, men stapt naar de minister en krijgt sneller wat men vraagt. Dat is de informatie die mij bereikt, mevrouw Van Den Heuvel.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik wil dat niet ontcrachten, maar inzake andere materies zijn de rollen omgekeerd. Dat is bijvoorbeeld zo voor de theatergezelschappen.

Minister Luc Martens : Dat klopt niet ! 48 percent van de subsidies gaat naar Antwerpse gezelschappen. Ook op dat vlak heeft Antwerpen niet te klagen. Limburg krijgt 0 frank. Noteer dat maar, mijnheer Swennen.

Het plaatsingstekort doet zich in heel Vlaanderen voor. Ik kan me best voorstellen dat het in een grootstedelijke omgeving zoals Antwerpen een urgente vorm aanneemt. We krijgen nu te kampen met de gevolgen van een dolgedraaide samenleving. We plukken de vruchten van hetgeen we onbewust hebben gezaaid. Onze samenleving belast het individu enorm. De druk en de verwachtingen zijn veelal te hoog. We zullen de komende jaren meer en meer worden geconfronteerd met de scherpe kantjes van onze maatschappij, tenzij we erin slagen een zeer verregaand preventiebeleid uit te bouwen. Ik wil geen preventie die verdere afglijding voorkomt. Dat is te beperkt.

Preventie in de sector van de bijzondere jeugdzorg, het algemeen welzijnswerk, enzovoort, moet in een vroege fase plaatsvinden om zware ingrepen te vermijden. Echte preventie situeert zich veel vroeger. Die begint bij het onderwijs. Echte preventie betekent : ervoor zorgen dat kinderen graag naar school gaan, dat mensen een gezin of samenlevingsvorm vinden waar ze zich goed voelen, waar ze zich aanvaard voelen. Echte preventie is jeugdwerk dat jonge mensen boeit, waarbinnen ze kunnen groeien en verantwoordelijkheid leren. Echte preventie betekent degelijke huisvesting, groen en speelruimte in de steden. Alle andere initiatieven hebben iets curatiefs. We noemen het dan wel preventie maar het is optreden tegen iets wat bijna of al is foutgelopen. Een pleidooi voor preventie is pas geloofwaardig als men in de breedte denkt. Ik ben minister voor een zeer specifiek welzijnsbeleid. Een algemeen welzijnsbeleid overstijgt mijn bevoegdheid, het moet door de hele regering – en door vele verantwoordelijken daarbuiten – worden gedragen. Ik denk aan het hele maatschappelijke middenveld, zoals het jeugdwerk.

Ook de discussie over de kansarme jeugd is moeilijk. Als je die werking bij het jeugdwerk weghaalt, dan protesteert het jeugdwerk. Ondertussen blijken de betrokkenen bij de kansarme jeugd echter wel degelijk te vinden dat ze niet bij dat jeugdwerk thuishoren. Het is allemaal niet eenvoudig.

De toestand in Antwerpen is me bekend. Ik heb de mensen uit Antwerpen ontvangen en aandachtig geluisterd. De toestand is ook niet helemaal nieuw. Bij het opmaken van de programmatie in 1994 heeft mijn voorganger al een inspanning gedaan

Martens

om de stad en de provincie Antwerpen meer te laten groeien in capaciteit dan andere regio's. Het arrondissement Antwerpen heeft een groei gekend van bijna 4 percent, de provincie één van ruim 3 percent. Die groei was beduidend groter dan die in andere regio's, ook al werd in Brabant eveneens een inspanning geleverd. Blijkbaar volstond de Antwerpse groei echter nog altijd niet.

We zijn ook gebonden door een programmatiegetal en een budget. In deze discussie moeten we rekening houden met een programmatie van 4.498 plaatsen, net geen 4.500. Binnen die programmatie kan door een beslissing van november 1996 een zekere flexibiliteit worden ontwikkeld. Men kan die plaatsen namelijk omschakelen naar categorieën die gezinsgericht en ambulanter zijn : één residentiële plaats staat voor drie ambulante. Die reconversie moet wel binnen het beschikbare budget blijven. U moet goed beseffen dat ik geen nieuwe plaatsen kan toestaan. Ik ben dus op een dubbele manier gebonden aan de programmatie van 1994 : door de capaciteit van 4.498 plaatsen en door de toegekende enveloppe. Dat is een dwingend gegeven.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Is het budget kleiner dan het aantal plaatsen ?

Minister Luc Martens : Neen, het is op het aantal plaatsen afgestemd. Ik heb echter geen wettelijke basis om daarboven te gaan. Anders moet ik ook budgettair kunnen volgen. Dat kan ik niet.

Ik kan wel een zekere flexibilisering van deze capaciteit tot stand brengen in de hoop dat bepaalde regio's met minder kostelijke vormen kunnen werken, die daarom niet minder efficiënt zijn. Integendeel, het kan om efficiëntere en meer aangepaste vormen gaan, zoals buitenhuisplaatsing enzovoort. De residentiële vorm is erg duur : tussen 1,2 miljoen en 1,5 miljoen frank per plaatsing per kind per jaar.

We hebben door de beslissing van november al een poging gedaan om uit een aantal rigiditeiten te treden. Voorheen was er geen reconversie mogelijk. Er was een opdeling binnen de programmatie voor de verschillende werkvormen. Er kon geen capaciteit van de ene werkvorm geput worden uit de andere. Nu is er flexibilisering mogelijk tussen de verschillende werkvormen, maar wel altijd binnen hetzelfde budget.

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ik anticipeer een beetje op mijn antwoord. Men heeft me gezegd dat er 42 plaatsen beschikbaar zijn, maar nu niet kunnen worden ingenomen.

Minister Luc Martens : U loopt ook een beetje vooruit op mijn antwoord. Na een samenschrapen van alles wat in Vlaanderen niet benut is, zijn er ongeveer veertig plaatsen beschikbaar. Dat betekent niet dat er een overcapaciteit is. Ik wil aanvaarden dat de toestand zo acuut is dat Antwerpen niet meer kan wachten tot de nieuwe programmatie in juni. Als ik die veertig plaatsen toeken aan Antwerpen, dan is dat een anticipatie op wat u zult krijgen. Het is dus geen engagement en plus. Het risico bestaat wel dat de andere regio's daar kritiek op zullen hebben. Zolang de taart groeit, is het niet moeilijk om solidair te zijn. Als je dezelfde taart moet herschikken, is de solidariteit niet erg groot meer.

Mijn enig middel op dit ogenblik is, zoals gezegd, een flexibilisering. We hebben bij de begroting van 1997 in 40 miljoen frank meer kunnen voorzien. Die zullen voor een deel moeten dienen voor de financiering van wat ik doe voor Antwerpen. Die extra plaatsen kan ik niet betalen uit het budget dat normaal gekoppeld is aan 4.498 plaatsen. Dat budget is al helemaal opgebruikt.

Het is een herschikking in de richting van het residentiële. Er wordt dus niet omgebouwd naar minder ingrijpende werkvormen, waardoor je opnieuw budgettaire ruimte zou krijgen. Als je residentiële plaatsen omzet in ambulante, krijg je met andere woorden meer plaatsen voor hetzelfde geld. Dat is hier niet zo. Ik moet dus een bijkomende budgettaire inspanning leveren. Dat betekent dat de middelen die ik extra heb bepleit bij de regering, met name 40 miljoen frank, voor een deel naar Antwerpen gaan. Ik herhaal dat ik dit als een voorafname op de definitieve regeling zie. Anders zou ik oneerlijk zijn. Het zou dan volstaan om te komen pleiten bij de minister of een interpellatie te houden. U aanvaardt ook dat we op die manier geen beleid kunnen voeren.

Natuurlijk schuiven diverse instanties hun verantwoordelijkheden ook door. Als we een inspanning doen om SIF-middelen naar een aantal stedelijke gebieden, zoals Antwerpen, te verschuiven, wordt de hele jeugdzorg niet mee opgenomen in de toewijzing van de SIF-middelen. Dan wordt gezegd dat we dat maar op het Martelaarsplein moeten

Martens

oplossen. Meer nog, men bouwt bepaalde voorzieningen af. Daardoor wordt de druk op het algemeen welzijnswerk en op de bijzondere jeugdzorg nog groter. Dan maken we bijvoorbeeld via het SIF middelen vrij, maar wordt bovendien een deel van de factuur naar ons doorgeschoven doordat niet meer wordt voorzien in een aantal diensten die er in het verleden wel waren. Het is onrechtvaardig dat een aantal verantwoordelijken de kaarten anders leggen dan op het ogenblik dat de middelen hun worden toegespeeld.

In het tweede deel van mijn suggestie heb ik Antwerpen voorgesteld een grootstedelijk overleg te houden met alle partners over het jeugdwerk, de OCMW-centra, de geestelijke gezondheidszorg, onderwijs, algemeen welzijnswerk, gehandicaptenbeleid, Kind en Gezin en de SIF-coördinatie. Deze diensten moeten worden samengebracht in het grootstedelijk gebied Antwerpen en naar analogie daarmee ook op een aantal andere plaatsen. Er moet een soort van engagement komen om voor de jeugdhulpverlening een globale strategie uit te werken, waarbij men bereid is alle aangebrachte middelen op te nemen. Men moet keuzes kunnen maken. Op zich ben ik voorstander van stedelijke vernieuwing. Maar als bij de aanwending van de middelen moet worden gekozen tussen bepaalde projecten van renovatie en de soms acute jongerenproblemen, dan is het al te gemakkelijk om dit probleem maar door te verwijzen naar het Martelaarsplein. Men moet in de stad zelf in staat zijn om deze middelen te verzamelen en de problemen op te lossen. Het is een te gemakkelijke oplossing de joker naar boven door te schuiven, waarmee ik niet bedoel dat ik mijn verantwoordelijkheid niet wil nemen.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Blijkbaar kan de voorzitter van het OCMW in Antwerpen, die niet de eerste de beste is, zich toch op het decreet beroepen om zich sterk te maken.

Ik stem in met uw voorstel om een breed overleg te organiseren. Het kan misschien tot een aantal oplossingen leiden. Maar u hebt de psychiatrie noch de geestelijke gezondheidszorg vermeld. Die behoren natuurlijk niet tot uw bevoegdheden.

Minister Luc Martens : Ik heb ze wel ter sprake gebracht. Zij moeten eveneens worden opgenomen.

Als men in de bijzondere jeugdzorg, met zijn waai-er van werkvormen, strikt sectoraal gaat denken,

lost men niets op. We moeten er minstens toe komen dat alle partners zich engageren. Hun budget daarvoor is inderdaad relatief beperkt, maar bovendien vertonen ze een tendens om opdrachten soms niet waar te maken omdat ze ervan uitgaan dat andere milieus, zoals de bijzondere jeugdzorg, daarvoor beter geschikt zijn. Met andere woorden, sommige gevallen neemt men liever niet aan omdat men zogenaamd niet over het nodige comfort beschikt. Zo treden verschuivingen op.

Men zou eigenlijk al het geld moeten samenbrengen en dan uitmaken welke problemen zich voordoen en wie wat moet doen bij de hulpverlening aan jongeren in moeilijke, kwetsbare en problematische situaties. Het wordt anders toch een beetje aberrant dat men voor de residentiële zorg anderhalf miljoen frank vrijmaakt per kind voor een plaatsing buitenhuis. In een arm gezin waaraan bijvoorbeeld de twee kinderen worden onttrokken, investeren we op die manier drie miljoen frank plus soms een bestaansminimum of een werkloosheidsuitkering en een aantal andere uitkeringen. Vaak loopt dit bedrag op tot vier miljoen frank. Het resultaat is echter meestal dat het gezin nog armer wordt. Dit is toch een duidelijk teken dat er iets misloopt. Het geld wordt besteed, maar de begunstigde wordt er uiteindelijk niet beter van. Een investering van vier miljoen frank in een gezin met twee kinderen moet toch tot resultaten leiden. Dat is meer dan een parlementaire wedde.

Ik wil dus enkel de noodzaak aangeven om een aantal zaken in een ruim perspectief te bekijken. Soms kan men flexibiliseren, bijvoorbeeld met een pleeggezin. Mevrouw Avontroodt heeft daar eveneens naar verwezen, alhoewel het niet in de programmering is opgenomen. Er is dus behoefte aan meer pleeggezinnen. Maar die moeten we ten eerste vinden en ten tweede de nodige financiële middelen kunnen geven. We blijven dus zitten met het probleem van de middelen. Ze zijn er niet en als ze er zouden zijn, komen ze terecht in de curatieve en niet in de preventieve sfeer. Voor die problemen zou het algemeen overleg een belangrijke rol kan spelen.

Op het provinciaal niveau bestaat hierover enige begripsverwarring. De literatuur is immers vaak heel theoretisch. Een gelijkaardig probleem is dat van de thuiszorg, waar iedereen wel voorstander van is, maar die moeilijk praktisch in te vullen is. De theorie wordt veel minder evident als men zich afvraagt wat die thuiszorg precies inhoudt aan organisatie, inzet en budgetten. Er bestaat trouwens ook onenigheid over de begrippen. Is preventie persoonsgericht of structureel, offensief of

Martens

defensief enzovoort ? Er is wel wat ervaring in de gezondheidszorg, in de criminaliteit, maar verder zijn er niet echt veel ruimere ervaringen. Binnen de bijzondere jeugdzorg doet men aan preventie. Ik verwijs hierbij naar een publicatie van dit jaar van de heer Frans Spiesschaert met de titel Lettertjes in de soep. Die handelt over kinderrechten en preventie. Er wordt onder meer gesproken over de preventie in de bijzondere jeugdzorg en er worden een aantal suggesties gedaan voor de toekomst. Binnen de bijzondere jeugdzorg gaat ongeveer 17 percent van de middelen naar de preventie. Van de 140 consultants houden dus 20 zich uitsluitend daarmee bezig.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Dan kan men zich afvragen waarmee de mensen in sommige Antwerpse scholen zich moeten bezighouden. Als ze moeten controleren of de kinderen wapens meebrengen in de klas, dan kan er geen sprake meer zijn van primaire preventie.

Minister Luc Martens : Hoe komt het dat ze wapens dragen ? Dat is toch niet de schuld van de minister van Welzijn ?

Mevrouw Yolande Avontroodt : Ik wil alleen zeggen dat we momenteel niet meer opgewassen zijn tegen deze complexe situatie.

Minister Luc Martens : Dat ontken ik niet. Maar we zullen ze niet oplossen vanuit de bijzondere jeugdzorg. Zo kan men bijvoorbeeld tegelijk zeggen dat de Russische maffia moet worden bestreden maar dat maffiose jongeren dan weer niet mogen worden gestraft en uit de penitentiaire sfeer moeten worden gehaald. Dit is een soort van problematiek die we niet kunnen aanpakken. Als we het over preventie hebben, dan moet dit begrip in zijn echte betekenis worden gebruikt. Het is goed dat er initiatieven worden genomen, maar zolang de samenleving globaal geen kwalitatieve vooruitgang maakt, zal men blijvend worden geconfronteerd met maffia, drugs en allerlei vormen van geweld. De televisie en de media spelen daarin een rol.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik wil nog even doorgaan op dat preventiebeleid. Ik ben het vrijwel eens met de analyse van de minister. De manier waarop we nu binnen de bijzondere jeugdzorg aan preventie doen, houdt eigenlijk in dat we proberen

te voorkomen wat eigenlijk al heel lang bezig is. We proberen erger te voorkomen.

Zoals u zegt, moet preventie in de diepte werken. Preventie zou moeten passen in een algemeen welzijnsbeleid en zou daarom ook de verantwoordelijkheid moeten zijn van de hele regering en niet alleen van de minister van Welzijn. Ik volg die redenering en neem aan dat u in dit alles een bijzondere positie bekleedt.

Uit uw uiteenzetting heb ik echter niet kunnen opmaken hoe u denkt werk te maken van die preventie in de diepte. U verwacht blijkbaar nogal wat van het lokaal overleg, maar ik vrees een beetje dat ook daaruit een vorm van preventie aan de oppervlakte zal voortkomen. Hoe denkt u preventie in de diepte te kunnen organiseren ? Uiteraard begrijp ik maar al te goed dat ik dit antwoord niet onmiddellijk kan verwachten, maar ik neem aan dat u nu al kunt aangeven welke uw eerste aanzetten daartoe of ideeën daaromtrent zullen zijn.

Minister Luc Martens : Met betrekking tot de preventie in de bijzondere jeugdzorg in bijzondere en specifieke zin, zeg maar om erger te voorkomen, willen we uitgaan van enkele concrete ervaringen. Ik verwijs daartoe bijvoorbeeld naar de studie die hier voor mij ligt en naar de studie van – naar ik meen – professor Walgraeve, uitgevoerd binnen de onderzoekscel Jeugdcriminologie van de Leuvense universiteit. Mevrouw Merckx, u zult zich nog herinneren dat u in een vroeger debat daaraan al refereerde. Dit zijn de twee markantste publicaties die de basis vormen voor de gedachtegang die we zelf volgen.

De tweede weg die we wensen te volgen, is die van de interdepartementale commissie die rond het thema jeugd werkt. Ik moet toegeven dat die commissie binnen het departement om personele redenen nagenoeg is stilgevallen. De leidende ambtenaar die daarin verantwoordelijkheid droeg, deed dit in het kader van een bijzondere opdracht. Helaas kon hij dit om persoonlijke redenen niet omzetten in goede resultaten en kon hij die commissie niet tot een dynamische werking aanzetten. Nochtans is dat het niveau waarop zulks zou moeten gebeuren. Wat hier vandaag voorligt, moet daar zo snel mogelijk ter tafel worden gelegd. Eerst moet die commissie haar dynamiek evenwel terugvinden.

Heel concreet zal ik in eerste instantie nagaan hoe ik die 40 of 42 miljoen frank kan toewijzen. Ten tweede zal ik het stedelijk overleg zo snel mogelijk organiseren. Ten derde zal ik werk maken van de

Martens

nieuwe programmatie die klaar moet zijn voor het parlementair reces of toch voor de regering met vakantie gaat. En ten vierde zijn we nagenoeg klaar met het voorontwerp van decreet met betrekking tot het regionaal overleg voor het welzijnswerk dat een platform moet vormen ten behoeve van de diverse subregio's om een en ander op elkaar af te stemmen. Wat we, bijvoorbeeld, in Antwerpen wens te doen, moet morgen een evidentie worden in heel Vlaanderen waarbij alle regio's moeten worden betrokken, in samenwerking met de provincies. Zoiets bestaat reeds in Antwerpen in de vorm van een stichting, maar ook in West-Vlaanderen. Dat willen we nu in de andere provincies stimuleren, zonder dat daarom de provincie als overlegniveau moet dienst doen. De provincies moeten ter ondersteuning van de subregio's optreden, moeten instaan voor een betere onderlinge afstemming, coördinatie, synergie en onderlinge complementariteit. Tot zover mijn werkingslijnen.

Dan ga ik nu even in op enkele punctuele vragen. Mevrouw Becq, de invulling is nu integraal gebeurd en mijn antwoord inzake het regionaal overleg heb ik zonet gegeven.

Mijnheer Swennen, de kwestie van de experts is inderdaad een federale verantwoordelijkheid. Ik weet wel dat de sociale diensten van de Vlaamse Gemeenschap, die voor de jeugdrechtsbanken werken, dit met een zekere scepsis volgen en een beetje bang zijn buitenspel te worden gezet. Vandaar dat ik hier vandaag liever nog geen positie zou willen innemen.

Mevrouw de voorzitter, wat enerzijds kinderrechten en preventie betreft, heb ik verwezen naar de jongste publicatie van justitie die hier voor mij ligt. Daaromtrent is eigenlijk niets meer gebeurd, want ik heb geen berichten meer ontvangen van het front. Anderzijds blijft de strijd tegen de armoede een belangrijk gegeven in het kader van het preventiebeleid binnen de bijzondere jeugdzorg.

Wanneer we een nieuwe programmatie opstellen, dan gebeurt dat niet met de natte vinger, maar op grond van een aantal componenten die op een welbepaalde manier worden gewogen. Daarbij proberen we vooral een teveel aan dubletten te vermijden. Het gevaar dat bij programmaties steeds weer dezelfde componenten worden gebruikt, is immers niet denkbeeldig. Op een bepaald ogenblik dreigt daardoor een cumulatie te ontstaan van positieve discriminatie die echter telkens op dezelfde fronten tevoorschijn komt en die een scheeftrekking

betekent ten nadele van zij die nooit uitverkoren zijn. We moeten daarom streven naar een complementariteit in die componenten en op het terrein zelf ook naar een complementaire samenwerking. Wie telkens op basis van dezelfde componenten de beschikbare middelen ventileert, krijgt een voortdurende cumulatie en concentratie op dezelfde gebieden. Dan kan tot onrechtvaardigheid leiden. Ik kan dit het best vergelijken met bepaalde sociale voordelen. Wie in een bepaalde inkomenscategorie zit, doet er voor zichzelf verstandig aan daarin te blijven omdat hij daardoor van sociale voordelen – studiebeurs, sociale huisvesting, enzovoort – kan genieten die hij in een hogere inkomenscategorie niet zou hebben. Deze cumulatie kan een verschil uitmaken van vele honderdduizenden frank. Mutatis mutandis speelt deze redenering ook hier.

Tot daar in grote lijnen mijn toelichting op wat wij voor ogen hebben. Op dit ogenblik werkt mijn medewerker nog aan een globaal verslag dat een status quaestionis moet bieden zoals we die zelf vanuit het kabinet inschatten ten aanzien van de problematiek van de bijzondere jeugdzorg op het terrein. Daarbij gaan we na wat de mogelijkheden zijn, evenwel rekening houdend met het feit dat de budgettaire contraintes groot blijven. Voor bepaalde sectoren, bijvoorbeeld voor het algemeen welzijnswerk – waarbij ik aan de Vesoc-middelen en aan onze acties in het kader van de kinderrechten denk – werden reeds grote inspanningen gedaan, maar de vraag is in welke mate binnen één zittingsperiode diezelfde inspanningen voor bepaalde segmenten kunnen worden volgehouden. Als we morgen iets substantieels voor de thuiszorg willen doen, dan moet dit uit hetzelfde budget komen. Als men mij morgen in een andere commissie vraagt meer te doen voor jeugd en sport, dan zal ik ook dat uit hetzelfde budget moeten halen. Voor bepaalde sectoren zijn evenwel inspanningen gebeurd die we helaas niet nog eens kunnen herhalen.

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Het eerste positieve punt dat ik moet vaststellen, is dat er nu eindelijk paal en perk wordt gesteld aan de struisvogelpolitiek die er tot vandaag enigzins bestond in die zin dat de problemen nu wel degelijk worden onderkend. Ten tweede heb ik u inzake preventie een aantal denkkaders horen aanreiken.

U hebt het evenwel niet gehad over de registratieproblematiek. Kunt u mij zeggen hoe u dat probleem denkt aan te pakken ?

Minister Luc Martens : Mevrouw Avontroodt, dat heeft te maken met het feit dat de informatisering van de bijzondere jeugdbijstand trager en moeilijker verloopt dan in een aantal andere departementen.

De afdeling bijzondere jeugdbijstand staat op bepaalde gebieden verder met haar informatisering, maar er is geen verbinding met de buitendiensten. Alvorens die kan worden gerealiseerd, moeten de andere afdelingen op hetzelfde niveau komen binnen Gezin en Maatschappelijk Welzijn.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Maar ik neem aan dat ook die dingen handenvol geld kosten. Dat zijn dus middelen waar die mensen met lede ogen naar kijken. Men maakt daar geld voor vrij en ontdekt dan dat het niet adequaat werd besteed, zodat men moet herbeginnen met een nieuwe herbesteding. Als je dan bekijkt dat men kinderen het veld moet insturen, dan roept dat toch een aantal vragen op ?

Minister Luc Martens : Dat is iets wat wij niet alleen in de hand hebben. Ik kan me niet herinneren dat ik een nieuwe aanbesteding zou hebben moeten doen. Die is zeker niet bij ons gebeurd.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Preventie zonder registratie is uiteindelijk toch ook dode letter.

Minister Luc Martens : Dat klopt niet : er is een zekere registratie, maar ze is niet optimaal.

Mevrouw Yolande Avontroodt : Er is echter geen gevolg aan gegeven. Er werden geen conclusies getrokken. Ik heb ze althans niet gehoord.

Een laatste vraagje betreft het herschrijven van het decreet van 4 april 1990. Hebt u daarin stappen ondernomen ?

Minister Luc Martens : Op dit ogenblik niet. Ik wil eerst de nota zien die mijn medewerker, in overleg, opstelt. Ik wil die ook wat toetsen in de praktijk alvorens te oordelen of amendering nodig is of eerder iets nieuw. Maar ook hier is er een verzadigingspunt : men draait dol. Ik zal alleen beloven wat ik in gereedheid kan brengen. Desnoods laat ik nog wat over voor mijn opvolger.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik rond af. We moeten, veel meer dan dat nu gebeurt, hameren op de verantwoordelijkheid van uw collega's, mijnheer de minister. Ik zeg dit niet omdat ik u wil ontzien,

integendeel. Maar het gaat over jongeren, kinderen, zij die nog moeten beginnen met hun leven maar nu al in de kou worden gezet. Ik vind het dan ook enigszins cynisch dat men het steeds heeft over de perken van het budget en de programmatie. Ik wil aannemen dat er op die manier moet worden gewerkt. Toch wil ik ervoor pleiten om, als – en ik benadruk het voorwaardelijke karakter – er nood is aan meer middelen, met zijn allen te kiezen om die in jongeren en kinderen te investeren. Naar mijn aanvoelen loopt het nu immers bijna de spuigaten uit.

Tegen de andere leden van de commissie ad hoc voor de armoedebestrijding, wil ik zeggen dat het wellicht de moeite loont om daar de hele problematiek van armoede en bijzondere jeugdzorg in onze werkzaamheden te integreren.

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw de voorzitter, één puntje was nog niet aan de orde gekomen.

De minister verklaart dat het herschrijven van het decreet niet onmiddellijk aan de orde is.

Minister Luc Martens : Het kan wel zeer snel aan de orde komen.

Mevrouw Patricia Ceysens : In dat geval zal men ook aandacht moeten hebben voor het ontbreken van permanentie bij de comités. Zowel de balie als de jeugdrechtbanken vertellen me immers dat zichzelf – natuurlijk – wel een permanentie verzekeren, maar dat de comités inzake de problematische opvoedingssituaties slechts binnen de kantooruren werken. Een jeugdrechter krijgt dus soms te maken met die situaties, en als hij ze als problematisch moet verantwoorden, dan moet er ook nog hoogdringendheid in het spel zijn. Bij de verantwoording van de maatregelen die hij treft voor kinderen en jongeren vormt dit soms een bijkomende moeilijkheid. Het is moeilijk om bij het herschrijven al deze kleine dingen apart te verhelpen, maar dit is toch een reëel probleem.

Minister Luc Martens : Ik zal een concreet voorbeeld geven, dat wellicht een detail kan lijken. In Antwerpen is de gemiddelde leeftijd van de mensen die op de sociale dienst in de bijzondere jeugdzorg werken, 49 jaar. Dat hoeft natuurlijk geen bezwaar te zijn. Ik kan me echter inbeelden dat mensen van 49, die reeds 20 tot 25 jaren in deze sector meedraaien, dat mentaal niet meer aankunnen. De vraag is of dit werk niet te veel vergt van deze mensen. Ter vergelijking : in het onderwijs

Luc Martens

blijft bijvoorbeeld slechts een zeer kleine groep werken na 55 jaar. In de bijzondere jeugdbijstand is de toestand nog acuter, omdat men er telkens wordt geconfronteerd met zo vele nieuwe situaties per dag. Ook dat is een probleem. Hiermee richt ik geen verwijt aan de mensen in die sector : integendeel, die zijn te bewonderen voor hun moed en volharding. Maar dergelijke dingen tasten in zekere mate toch ook de slagkracht aan.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

[...]

– *De vergadering wordt gesloten om 15.51 uur.*
